గోదావరీమండల సాంఘికసభలో చేసిన ప్రసంగము.

By

K. VEERESA LINGAM

8-6-1897

ఏలూరులో జరిగిన మూడవ గోదావరీ మండల సాంఘికసభలో సభా నాయకత్వము వహించినప్పుడు చేయఁబడిన ప్రసంగము.

ఓ మహాజనులారా!

నాకంటె సమర్థతరులైన వారనేకులుండఁగా, మీరు దయాపూర్వకముగా నన్నే నేఁడు సభానాయకత్వమునకు నియమించినందుకు మిక్కిలి కృతజ్ఞత గలవాఁడనయి మీ కనేకాభివందనములు సమర్పించుచున్నాఁడను. మ. రా. శ్రీ. దీ ఆనరేబిల్ న్యాపతి సుబ్బారావుపంతులుగారు నేఁడు సభానాయకత్వమును వహించుటకు మొట్టమొదట నేర్పాటు జరిగినను కొన్నిగారణములచేత వారు నేఁ డిచ్చటకు రాలేకపోయినందునకుఁ జింత నొందుచున్నాను. వారే నేఁ డగ్రాసనాసీనులయియుండుట తటస్థించిన పక్షమున, మీరు శ్రవణానందకరమయిన మంచిప్రసంగమును వినియుందురు. నేను వక్తను గాను. కాఁబట్టి మీలో నెవ్వరును నేఁడు నావలన హృదయాహ్లాదకరమయిన యుపన్యాసము నెదురుచూడఁ బోకుఁడు. సభలో నగ్రాసనాధిపత్యమును వహించువారు నాఁటిదినము విచారింపఁబోయెడి యంశములనుగూర్చి ముందుగాఁ బ్రసంగించుట యాచారమయి యున్నందున నేనును నేఁడిచ్చట నిర్ధారణము చేయ నేర్పఱుచుకొన్న విషయములను గూర్చి రెండేసిమాటలు చెప్పక తప్పదు.

సంఘసంస్కారవిషయములను జర్చించుటకయి యిక్కడ మీరింతమంది కూడుట నాకెంతో సంతోషకరముగా నున్నది. రాజ్యతంత్రసంస్కారమునకంటె ముందుగాఁ గాకపోయినపక్షమున దానితో

సమానముగా నైనను సాంఘికసంస్కార మవశ్యకముగా నడుచు చుండవలెను. సాంఘికసంస్కారము జరగకపోయినయెడల రాజ్యతంత్రస్వాతంత్ర్యములవలని ఫలములను మన మెన్నఁడును బూర్ణముగా ననుభవింప శక్తులము కాము. ఈ మండలసభయొక్క ప్రథమదినమునం దొకరన్నట్టుగా సంఘసంస్కార మాత్మసంస్కారమువంటిది; రాజ్యాంగసంస్కారము బాహ్యసంస్కారమువంటిది. ఆత్మసుఖస్థితియం దున్నమీఁదటఁగాని బాహ్యసుఖము లానందప్రదములు కాఁజాలవు. దేహమంతయు లోపల జ్వరముచేత తపించుచున్నప్పుడు పయి శీతలోపచారము లేవి తాపనివారకములు కాఁగలుగును ? లోపల జీర్ణశక్తి చెడి యున్నప్పుడు బాహ్యములయిన యుత్తమపదార్థము లేవి బలదాయకములు కాఁజాలును ? బాహ్యపదార్థముల ననుభవించి సుఖపడఁ గోరెడు పక్షమున ముందుగా మనము లోపలి వ్యాధులను పోఁగొట్టుకొని సమస్తాంగములను సుఖస్థితికిఁ దెచ్చుకోవలెను. మన సంఘస్థితి యుండవలసినరీతిగా నుండలేదనియు, సంఘమును బాధించుచున్న యనేక దురాచారరోగములను నివారణము చేసికొని పూర్ణారోగ్యదశ నొందఁ బాటుపడుట యావశ్యకమనియు నిప్పుడిప్పుడు కొంచెముగానో గొప్పగానో యెల్లవారును దెలిసికొనుచున్నారు. సంఘసంస్కారము మనలో మనము చేసికోవలసినది; రాజ్యాంగసంస్కారమో యితరుల యనుగ్రహమువలనఁ గలుగవలసినది. ప్రయత్నము చేసినచో సంఘసంస్కారము జరుగుట నిశ్చయము; రాజ్యాంగసంస్కారము జరుగుట సంశయము. కాఁబట్టి చేతిలోనున్న సంఘసంస్కారకార్యము నుపేక్షించుట వివేకులకు ధర్మముగాదు. బాహ్యములయిన రాజ్యాంగస్వాతంత్ర్యములు లక్షకలిగినను లోపల సాంఘికస్వాతంత్ర్యములులేక నిజమైన సౌఖ్యము కలుగఁజాలదు. గనుక నేఁ డిక్కడ దయచేసిన మహాజనులందఱును

సాంఘికసంస్కార విషయమున శ్రద్ధ వహించి పనిచేయుదు రని నమ్ముచున్నాను.

సాధ్యమైనవఱకు వివాహవ్యయములను తగ్గించుటకయి కృషి చేయవలె ననుట మన మిప్పుడు నిర్ధారణము చేయవలసిన విషయము లలో నొకటిగా నున్నది. వివాహసమయములయం దిప్పుడు చేయఁ బడుచుండెడి వ్యయములలో ననావశ్యకములయిన వనేకములున్నను వానిలో ముఖ్యములైన యొకటి రెంటిని గూర్చి మాత్రము నేను రెండుమాటలు చెప్పుచున్నాను. సదస్యదినమున భూరిసంభావన యను పేర బ్రాహ్మణులకు ధనదానము చేయుట కలిగినవారిలోను లేనివారి లోనుగూడ నిప్పుడొక యాచారమయి యున్నది. ఆ సమయమునందు దాత తన శక్త్యశక్తులను విచారింపక వ్యర్థదంభముచేతను స్తోత్ర ప్రియత్వముచేతను తాను ధనసంపన్నుఁడు కాకపోయినను ఋణములు చేసియు భూములు విక్రయించియు వచ్చినవారికెల్లను ధనము పంచి పెట్టుచున్నాఁడు. అప్పు డిచ్చెడు విత్తము మొత్తముమీఁద తలకొక డబ్బు మొదలుకొని రూపాయకు మించకపోయినను స్వీకరించు బ్రాహ్మ ణోత్తములకు దానివలన సంతృప్తి కలుగకపోయినను, ఇచ్చెడి గృహస్థు నకు మాత్ర మధికధనవ్యయమయి కొన్నిసమయములయందు బహుకష్ట ములకుఁ గారణమగుచున్నది. భూరిసంభావనల మూలమునఁ జెడి పోయి నేఁటికి పేదలయిన వారి ననేకులను నే నెఱుఁగుదును. రాజ మహేంద్రవరమునం దొక సంపన్నగృహస్థుఁడు పేరున కాశపడి పెండ్లి సమయమునం దిచ్చిన దొడ్డిసంభావనమూలమున భూములను గ్రామము లను బోఁగొట్టుకొని, యూళ్లేలినవాఁడు భుక్తికిఁ జాలక కష్టపడు చుండఁగా నేను జూచియున్నాను. అంతధనమును స్వీకరించి యా వివాహసమయమునందుఁ జేసిన మహదాశీర్వచనము తరువాత నెట్లు

ఫలించినదో చిత్తగింపుడు. వరుఁడు వివాహమయిన యల్పకాలములోనే యీ లోకమును విడిచిపోయెను; వధు వట్టి భాగ్యమునకు నోచుకొనకపోయినను యుక్తవయస్సు వచ్చిన పిమ్మటఁ దానును యథాశక్తి నుపభర్తతో నిల్లువిడిచి లేచిపోయెను. నాలుగుదినములు నలుగురిలోఁ దలయెత్తుకొని తిరుగఁగలుగుటకయి పనికిమాలిన యపాత్రదానములు చేసి తరువాత యావజ్జీవమును తలవంపులు తెచ్చుకొనుటకంటెఁ బెండ్లి నాలుగుదినములును యాచకాధముల దూషణములకు తలయొగ్గి తరువాత నెల్లకాలమును హాయిగా తలయెత్తుకొని తిరుగఁగలుగునట్లు వర్తించుట యెంత శ్రేయస్కరము! వివాహసమయములయందు భోగము మేళము నిమిత్తము చేయునది యింతకంటెను దుర్వ్యయము. అది యిందు ప్రత్యేకవిషయముగా నున్నందున దానినిగూర్చి ముందు కొంత చెప్పెదను.

మనము నిర్ధారణము చేయవలసిన విషయములలో నింకొకటి బ్రాహ్మణాదివర్ణములలోఁగల శాఖలలోను ఉపశాఖలలోను భోజన ప్రతిభోజనములను సంబంధబాంధవ్యములను నెలకొల్పుట యావశ్యకమని; పూర్వకాలమునందు వర్ణములు నాలుగే యేర్పడినను కాలక్రమమునఁ బ్రతివర్ణములోను శాఖోపశాఖ లంకురించుచు వచ్చి బలపడి యిప్పుడు లెక్కకెక్కువయయి యనేకానర్థములకు మూలములగుచున్నవి. ఆ యా శాఖోపశాఖలలోనివారు తమలో తామేకాని వివాహసంబంధములు చేసికోరాదని పనికిమాలిన నియమ మొకటి యేర్పఱుచుకొని యుండుటచేతఁ గొన్నిశాఖలలో వరునకుఁ దగిన వధువు దొరకకయు వధువునకుఁ దగినవరుఁడు దొరకకయు పెక్కు బాధలు కలుగుచున్నవి. రాజకీయాధికారధూర్వహుఁడయి ధనసంపన్నుఁడయి యున్న గృహస్థు విద్యావతియు రూపవతియు గుణ

వతియు నైన తన పుత్రికను దన శాఖలోనివానికే యియ్యవలెనన్న నిర్బంధముచేత విద్యాగంధ మెఱుఁగని పశుప్రాయునకో చేష్టలయందే కాక రూపమునందును మర్కటమును బోలిన రూపగుణహీనునకో కట్టిపెట్టవలసినవాఁడగుచున్నాఁడు. అట్లు లభించువరుఁడు నిర్ధనుఁడును వృద్ధుఁడును నగుటకూడఁ దటస్థించెనా కాపురమునకుఁ బోయిన తరువాత కన్య పడు పాట్లు భగవంతుఁ డెఱుఁగును. ఇట్టి వివాహములు సాధారణముగా సుఖప్రదములగుటకు మాఱుగా దుఃఖకరము లగుచున్నవి. ఒక్క వర్ణములోని శాఖోపశాఖలలో నన్యోన్యవివాహములు లేకపోవుటయే కొంతవఱకు ధనాశాపరులలో కన్యాశుల్కమునకును వరవిక్రయమునకును గారణమగుచున్నది. ఇట్టి యశాస్త్రీయములైన యనావశ్యక నిర్బంధములు లేక బ్రాహ్మణులలోను తక్కిన వర్ణములలోను శాఖోపశాఖలలో పరస్పరసంబంధబాంధవ్యము లున్నపక్షమున నిట్టి యనర్థము లనేకములు రూపుమాసి పోవుననుటకు సందేహము లేదు. శాఖాభేదమును పాటింపక మనలోని చదుకొన్నవా రితర శాఖలలోని తగు మనుష్యులతో వియ్యమంది పామరులకు మార్గప్రదర్శకు లగుదురుగాక !

ఇప్పుడు విచారింపవలసిన యంశ మింకొకటి యీ దేశములో స్త్రీవిద్య తగినంత వృద్ధికి రానందునకు మన విచారమును దెలుపుచు ప్రముఖులుగా నున్నవారి నందఱిని స్త్రీవిద్యాభివృద్ధికొఱకై గట్టికృషి చేయఁ బ్రార్థించుటను గూర్చి. ఈ కాలమునందు స్త్రీవిద్య యావశ్యకమని చూపుటకయి యుక్తిబాహుళ్య మక్కఱలేదు. "విద్యావిహీనః పశుః" అని మనపూర్వులే చెప్పియున్నారు కదా? విద్యను నేర్చియుండుటయే మనుష్యలక్షణము. మనుష్యరూపమును ధరించియున్నను విద్యాగంధము లేనివాఁడు నిజముగా ద్విపాదపశువే. స్త్రీ

తాను పురుషునిలో నర్ధభాగమని నాగరికతాలేశముగల యెల్లదేశముులవారును ఘోషించుచున్నారు. స్త్రీపురుషు లిద్దఱును గలసి యేకదేహ మని ఘోషమిడుచున్నప్పుడు పురుషుల విద్యాభివృద్ధినిమిత్తమయి శ్రద్ధవహించుచు స్త్రీల విద్యాభివృద్ధి నిమిత్తమయి యుపేక్షచేయుట యేకదేహములో నర్ధభాగమును మనుష్యునిగాఁజేసి తక్కిన యర్ధభాగమును మృగమునుగా నుంచుటయే కాని వేఱుకాదు. స్త్రీలు విద్యావతులు కానంతవఱకు మనదేశము బాగుపడదు. మన యభివృద్ధి యంతయు స్త్రీల యభివృద్ధిలోనే యున్నది. నాబుద్ధికిఁజూడ మనకిప్పుడు రెండుగతులు మాత్రమేకనబడుచున్నవి. మనతో సమానముగా స్త్రీలకు విద్య చెప్పించి వారితో గలసి మన మూర్ధ్వగతికైనను బోవలెను. లేదా, వారిని మూఢదశయందుంచి వారితోఁ గలిసి మన మధోగతికైనను బోవలెను. ఈ రెంటికంటెను మనకు వేఱుగతి లేదు. పయికయినను క్రిందికయినను బోవుచుండక త్రిశంకుస్వర్గమువలె నడుమ నూగులాడుచుండుట మనుష్యస్వభావము కాదు. పురుషుఁడు తానెంత స్వతంత్రుఁడనని విఱ్ఱవీఁగువాఁ డయినను కార్యములలో స్త్రీకి దాసుఁడు కాక తప్పదు. గృహమునకు రాణి యనఁదగిన స్త్రీ మాట చెల్లును. గాని యింట బురుషునిమాట చెల్లదు. స్త్రీలను విద్యావతులనుగాఁ జేసినచో వారు సమస్త సత్కార్యములయందును మనతో నేకీభవించి మన పురోభివృద్ధిలో సహాయురాం డ్రగుదురు. స్త్రీల నవిద్యావతులనుగా నుంచినచో వారు సమస్త సంస్కారములయందును మనతోఁ గలహించి మన పురోభివృద్ధికిఁ బ్రతిబంధకారిణు లగుదురు. కాఁబట్టి పురుషుని వృద్ధిని గోరువారందఱును తప్పక స్త్రీలను విదుషులనుగాఁ జేయు సర్వప్రయత్నములను జేయవలెను.

నేఁడు నిర్ధారణము చేయఁబడవలసినది వితంతు వివాహములను

ప్రోత్సాహబలముపవలయుననియు విధవలను విరూపిణులనుజేసెడి యాచారమును నిరుత్సాహపరుపవలయు ననియు ప్రముఖులుగా నుండువారిని కోరుట మఱియొకవిషయముగా నున్నది. ఇది యీ ప్రాంతములయందు బహుసంవత్సరములనుండి చర్చింపఁబడుచున్న విషయము. మన కడుపునఁ బుట్టిన వితంతుబాలికలును తోడఁబుట్టిన యనాథయువతులును పసితనములోనే భర్తలనుగోలుపోయి దుర్లంఘ్యమైన దురాచారపిశాచబలముచేత యావజ్జీవమును దుర్భరవైధవ్యదుఃఖముల ననుభవింపవలసినవారగుచుండఁగా శక్తులమయ్యును వారియాపద తొలఁగింపఁ జూడకుండుటకంటె క్రూరకృత్యము వేఱొకటి యేముండును? మన తోఁబుట్టిన పడుచులయొక్కయు పుత్రికలయొక్కయు స్వాతంత్ర్యములనుమన్నించి వారిని సుఖపెట్టలేనివారము రాజ్యతంత్రస్వాతంత్ర్యములు లభించినప్పుడు పరుల నేమి సుఖపెట్టఁగలుగుదుము? మన యిల్లు బాగుచేసికోలేనివారము లోకము నేమి బాగుచేయగలుగుదుము? ముందు స్వకుటుంబసౌఖ్యమును సమకూర్చుచు గృహపరిపాలనము చక్కఁగా నిర్వహించికదా ప్రజాసౌఖ్యమును సమకూర్చి స్థానికపరిపాలనమును వహించుట కర్హుల మని చూపవలెను? స్థానికప్రభుత్వమునకయి కృషిచేయుచున్న మనవారందఱును హిందువులు క్రూరాచారపిశాచావేశముచేత స్వకృత్యము నెఱుఁగజాలక తమగర్భవాసమునఁ బుట్టిన యనాథబాలలను బాధించుచున్నారన్న యపయశమును మనలోనుండి తొలఁగించుటకయి నిరంతరప్రయత్నము చేయవలెను. భర్తృమరణశోకముచేత పరితపించుచున్న యనాథకాంతల తల గొఱిగించుట తలతఱిగించుటకన్నను క్రూరకృత్యము-జన్మాదిగా నబలల కలంకారముగా నీశ్వరుఁడు దయచేసిన మృదుశిరోజములను మంగలవాని కఱకుకత్తుల కప్పగించుటకంటెఁ బురుషుల కధికావమానకరమైనకర్మము మఱి యేముండును? హృదయమున కరుణ

యన్నది యేమూలనైనను గొంచెమున్నవారి కీవిషయమునఁ జెంచి చెప్పవలసిన పనిలేదు. చెప్పుటకును వినుటకునుగూడ నాకును మీకును సంతాపకరమయిన యీ విషయమును విడిచి తరువాతి విషయమునకుఁ బోదము.

పదిసంవత్సరములకు లోపలియీడుగల బాలికలకును పదునాఱేండ్లకు లోపలి వయస్సుగల బాలురకును వివాహము చేయుటయు, ఏఁబదియేండ్లు దాటిన పురుషులు పదునాఱేండ్ల లోపలి ప్రాయముగల కన్యలను వివాహమాడుటయు, ప్రజాక్షేమమునకు భంగకరమన్న మన నిశ్చితాభిప్రాయమును బ్రకటించుచు మైసూరి వివాహశాసనమువంటి శాసనము నొకదానిని జేయ దొరతనమువారిని ప్రార్థింపవలయు నన్నది తరువాతి విషయము. శిశువివాహమువలనఁ గలుగుచున్న యనర్థము లిన్నియన్ని యని చెప్పశక్యముకాదు. ఈ యతిబాల్యవివాహమువలననే మన దేశమునందు బాలవితంతువుల సంఖ్య నానాటికి వర్ధిల్లుచున్నది; ఈ యతిబాల్యవివాహమువలనే కన్యాశుల్కములు ప్రబలుచున్నవి. కన్యాశుల్కమును గైకొని జననీజనకులు తమకూఁతులను వృద్ధపుట ములకుఁ గట్టిపెట్టక పోయినను వధూవరులలో నకాలమరణములు సంప్రాప్తము కాకపోయినను, బాల్యవివాహమువలన దంపతులనేకులు విపద్దశల పాలగుచున్నారు. చిన్నతనములో నెవ్వరివర్తన మెట్లగునో, ఎవ్వరికేమి ప్రాప్తమగునో, తెలియదు. పరమసాధ్వియైన కన్యకామణియొక్క బాలభర్త ప్రాయము ముదిరినతరువాత వేశ్యలయింటిబంటయి కులకాంతనొల్లని శృంగారనాయకుఁడుకావచ్చును. పరమసాధువైన పురుషరత్నము యొక్క పసిభార్య యేండ్లు పైఁబడినకొలఁదిని గయ్యాళితనమున గండుమీఱి గృహము నరణ్యముగామార్పగలిగిన ప్రత్యక్షరాక్షసి కావచ్చును. స్ఫోటకము మొదలైన రోగములచే వధూవరులలో నొకరు వికలాం

గులో విరూపులోయయి వివాహబంధమును దుర్భరదుఃఖజనకము నుగాఁ జేయవచ్చును. ఇవియన్నియు నటుండఁగా బాల్యవివాహము కన్యావరులవిద్యకు వినాశనమును గలిగించి వారి సౌఖ్యమునకుఁ గొఱంత దెచ్చును. ఈ బాలభర్త క్రిందితరగతులలోఁ జదువుకొను చుండఁగానే భార్య యెదిగి కాపురమునకు వచ్చుట తటస్థించి కష్టము తెలియఁగక యుల్లాసస్థితిలో నుండవలసిన విద్యార్థిదశలోనే సంసార భారమును సంతానశోకమును మీఁదఁబడి పురుషుఁ డాడున్సాహహీనుఁ డయి యకాలవృద్ధుఁడు కావలసివచ్చును. ఇంగ్లీషువిద్య నేండ్లు మీఱిన తరువాతనే యారంభించినను పెండ్లిని మాత్రము గోచి పెట్టుకోని యీడుననే చేసెడు నా చిన్నతనములో నా సహపాఠి యొకఁడు ప్రవేశ పరీక్షతరగతికి వచ్చునప్పటి కాతని కుమారుఁడును మా పాఠశాలలోని క్రింది తరగతిలోఁ జదువ నారంభించెను. అది చూచి యాతనిని తోడి విద్యార్థులందఱును పరిహసింపఁ జొచ్చినందున సిగ్గుచేత నతఁడు పరీక్షయందుఁ గృతార్థుఁడు కాకయే పాఠశాలను విడిచి తనపురోభి వృద్ధికి భంగము తెచ్చుకోవలసినవాఁ డయ్యెను. విద్యకు వినాశకర మయిన దగుటచేతను, అనేకానర్థములకు మూలమయిన దగుట చేతను, వివేకు లందఱును బాల్యవివాహములను సాధ్యమైనవఱకు నిరుత్సాహ పఱుపవలెను.

ఇప్పుడు నిర్ధారణీయమైన మఱియొక యంశము కన్యాశుల్క మును వరవిక్రయమును మాన్పఁ బ్రయత్నింపవలె ననుట. ఈ కన్యా శుల్కము బాల్యవివాహవిషవృక్షమువలనఁ గలిగెడు దుష్ఫలములలోఁ బ్రధాన మయినదని చెప్పవచ్చును. కన్యాశుల్కరూపమయిన నరమాంసవిక్రయము క్రూరకిరాతుఁడు చేయు గోమాంసవిక్రయ మునకన్నను ఘోరతర మయిన దని చెప్పవచ్చును. కటికివాఁడు

చేయు మాంసవిక్రయములో చంపఁబడిన జంతువు బాధ యాక్షణము లోనే యంతము నొందును; ఈ నరమాంసవిక్రయమునఁ బాధ యావజ్జీవము నుండును. పొట్టకయి తాను బెంచిన కోడిపెట్ట మెడను నలిపి చంపెడు దయావిహీనునికంటెను నిర్దయుఁడయి కన్యాశుల్కమును గ్రహించెడు నరపశువు తాను కని పెంచిన ముద్దుపట్టిని గర్భదరిద్రునకో రోగపీడితునకో పండ్లూడిన ముదిపెండ్లికొడుకునకో బ్రతికి యున్నంతవఱకును బాధపడునట్లుగా వివాహవ్యాజమున బలిపెట్టుచున్నాఁడు. కడుపునఁ బుట్టిన కన్యలను బాధలపాలుచేయఁ బితృరూపమున నవతరించిన యీ కలియుగరాక్షసులను జాతినుండి బహిష్కరించుచు వచ్చినఁగాని యీ యనర్థము కొంతవఱకైనను తొలఁగదు. దీనిని బూర్ణముగా రూపుమాపవలె నన్నపక్షమున బాల్యవివాహములను మాని యుక్తవయస్సు వచ్చిన తరువాత వరులను వరించెడు స్వాతంత్ర్యమును వధువుల కియ్యవలెను. స్వయంవరముగల యితరదేశములలో మాత్రము వృద్ధులు వయస్సులోనున్న కన్నెలను బెండ్లియాడుచుండ లేదాయని కొందఱడుగవచ్చును. బొత్తిగా లేదని నేను చెప్పఁజాలనుగాని కన్య యిష్టపడి వరించుటచే నందు దోషమేదియు లేదు. ఒకఁడు తాను బుద్ధిపూర్వకముగాఁ జేసినప్పుడు మంచిదయిన పనినే, యితరులు వాని చేత బలవంతముగాఁ జేయించినప్పు డది పాపకార్య మగును. దానము చేయుట సత్కార్యమని యెల్లవారు నెఱుఁగుదురు. ఒకఁడు క్షుద్బాధితునినో రోగపీడితునినో చూచినప్పుడు మనస్సు కరఁగినవాఁడయి తన వ్రేలి నున్న యుంగరమునో చెవినున్న పోగులనో తీసి వాని కిచ్చిన యెడల దాపున నున్నవారందఱును సత్కార్యము చేసెనని యీ దాతను మెచ్చుకొందురు. అట్లతఁడు బుద్ధిపూర్వకముగా దానము చేయకున్నప్పుడు దాపుననున్నవారిలో బలవంతులయిన యిద్దఱు

దయాళురు తల బద్దలుకొట్టెదమని బెదరించియో మీఁదఁబడి యూడఁ బెరికియో యా యుంగరమునుగాని పోగులనుగాని యా బీదకో రోగికో యిప్పించినను దానిని దాపుననున్నవారు తొల్లిటివలెఁ బుణ్యకార్య మని మెచ్చుకోక యా పనికి దారిదోపిడియనియు దొంగతనమనియు పేరులుపెట్టి పాపకార్యమునుగా పరిగణించి దూషింతురు. ఈ విధము గానే వితంతుకాంత కాంతునిపయినిగల ప్రేమాతిశయముచేతఁ బున ర్వివాహము నొల్లక బ్రహ్మచర్యమునకుఁ బూనినచో నా పని శ్లాఘ్య మగును; ఆ పనినే యితరులు నిర్బంధపఱిచి చేయించినచో దూష్య మగును. వితంతువు లందఱును బునర్వివాహము చేసికొనుట విధి కాక పోయినను వివాహము చేసికో నిచ్ఛగలవారి కనుజ్ఞ నిచ్చుట మాత్రము మనకుఁ గర్తవ్యము. మూడేండ్లప్పుడు ముండమోసిన దానినిగూడ మరలఁ బెండ్లి యాడఁగూడదని నిర్బంధపఱుచు చుండుటచేతను, ముగ్గురు భార్యలను మ్రింగి ముదిసిన వగ్గును సహితము ముప్పునఁ బెండ్లి యాడ నంగీకరించు చుండుటచేతను, భార్యలు కావలసిన పురుషుల సంఖ్య యెక్కువగుటయు భార్యలు కాఁజాలిన బాలికల సంఖ్య తక్కు వగుటయు సంభవించి కన్యాశుల్కమున కవకాశము కలుగుచున్నది. కన్యాశుల్కమువలెనే వరదక్షిణయని పేరుపెట్టి మనలోని చదువుకొన్న వారు కన్యల సంరక్షకులవలన బేరమాడి బలవంతముగాఁ బుచ్చుకొనెడి వరశుల్కమును దూష్యమైన దగుటకు సందేహము లేదు. బాల్య వివాహములను మాన్పి వితంతువివాహములను నెలకొల్పి స్త్రీవిద్యను వ్యాపింపఁ జేసినచో వరశుల్క కన్యాశుల్క రూపములయిన యీ రెండు దురాచారములును నామమాత్రావశిష్టములు కావచ్చును.

వివాహాదులయిన వేడుకలయందు భోగముమేళములఁ బెట్టుట దూష్యమన్న విషయము తరువాత నిర్ధారణము చేయవలసినది. నృత్త గీతాదు లాదరణీయములు కావని చెప్పువారు లోకములో నెవ్వరు

నుండెను. కఠినచిత్తుల హృదయములను సహితము కరఁగించి యానంద వార్ధిని దేల్చి భక్తికిని సత్కార్యాచరణమునకును బురికొల్పుటలో గానరసమునకున్న శక్తి మఱిదేనికిని లేదు. అటువంటి సంగీతము మన దేశమునం దభాగ్యవశముచేత వ్యభిచారమే కులవృత్తిగాఁగల వేశ్యల పాలఁ బడుటచే సర్వజనశ్లాఘాపాత్రమైన గానవిద్య దూషణమునకుఁ బాత్రమయి శ్మశానకుసుమమువలె వర్జనీయమైనది. గృహమును భూతలస్వర్గమునుగాఁ జేసెడు నృత్యగానవిద్యలు కులకాంతలభ్య సించుట యిప్పుడు తప్పయినది. కాసునకయి తమ కాయములను కుష్ఠ రోగికయినను విక్రయించెడు పడుపుకడఁతుల పాలఁబడఁబట్టి కదా యీ దేశమునందు సంగీతమున కట్టిదురవస్థ పట్టినది! అది యటుండనిండు. వివాహసమయములయందు భోగముమేళముల మూలమున నయ్యెడు దుర్వ్యయముమాట యటుండఁగా రత్నములు చెక్కిన సంకెలలవలె సమస్తాభరణములను ధరించుకొని దీపములవెలుతురున తళుక్కుమన్న ప్పుడు మనస్సులు చలించి పెండ్లికొమారుఁడు మొదలుగా ననేక యౌవనపురుషులు కొన్నిసమయములయందు వేశ్యలకు దాసులయి తమధనమును యౌవనమును మన్మథాగ్నికాహుతి చేయుచున్నారు. వేశ్యలయిండ్లను వెదకుకొని వ్యభిచారమునిమిత్తమయి పోవువా రెక్కడనో నీతిమాలినవారు కొందఱే యుందురు. వేశ్యలలోఁ బెలు పురు పగలు కంటఁ బడినపక్షమున చింపితలలతోను వికృతవిగ్రహ ములతోను మర్కటములవలె రాత్రి కీలలోఁ గనఁబడు స్థితియందే యుందురు. అట్టివారు వన్నెలు చిన్నెలు ధరించివచ్చి కప్పగొంతు పాములవలెఁ బాటలు పాడుచు మన గృహములలోనే ప్రవేశించినప్పుడు సాన్నిధ్యప్రభావముచేత ననేక సాధుపురుషులకు సహిత మోహమేఁకవన్నె పులులవాతఁ బడుట కవకాశము కలుగునుగాన నీతిపరులయిన వా రందఱును మణిభూషితఫణులనువలె వేశ్యలను గృహము చొరనీక

దూరముగా తఱుమవలెను. వధువులకుఁ బాతివ్రత్యము నేర్పఁదగిన వివాహములవంటి పవిత్రసమయములయందుఁ బాతివ్రత్యకల్పలతలను వేరుపురుగులైన యపవిత్రులయిన పడుపువడఁతుల నింటికి రప్పించి వారిచేత వ్యభిచారోద్దీపకములైన శృంగారగీతములను పాడించుట యెంత హేయకృత్యము? మానవంతుఁడు తనవారు మఱియే యపరాధమును జేసినను సహింపఁగలుగును గాని వ్యభిచరించినప్పుడు మాత్రము చేసికొన్న భార్యనయినను కన్న కూఁతునయినను తోఁడబుట్టిన కోమలినైనను పరపురుషసహితముగాఁ జంపఁజూడక మానఁడు గదా? లోకములో జరగెడు హత్యలలో సగము వ్యభిచారమూలమున జరుగుచున్నవి. అట్టి హేయాతిహేయమైన వ్యభిచారమును కులవృత్తిగాఁ గైకొన్న దూష్యురాండ్రను డబ్బిచ్చి పిలిపించి యెవ్వరును దమ గృహములను దూష్యములనుగాఁ జేసికొనకుందురుగాక! ఈశ్వరసృష్టిలో పాపమెప్పుడును స్థిరముగా వర్థిల్లదు. సద్వంశజలయిన బాలవితంతువులు గన్నబిడ్డలను బీదలమ్మకొను బిడ్డలును భోగకాంతల పాలఁబడకుండిన పక్షమున సంతానహీనతచే మనదేశములో వేశ్యాకుల మీపాటి కెంతకాలముక్రిందటనో నశించియే యుండును.

ఇప్పుడు నిర్ధారణముచేయ నేర్పఱుచుకొన్న మఱియొక విషయము సామాన్యముగా నిప్పటి మతాచార్యులును ముఖ్యముగా నీ ప్రాంతమందలి శంకరాచార్యులును స్వకృత్యమును మఱచి, శిష్యులను బాధించి విత్తార్జనము చేయుచుండుటయు, పాదపూజలు సమర్పింపనివారికి బహిష్కారపత్రికలు పంపుచుండుటయు ననుచితమని మన యసంతృప్తిని దెలుపుటయయి యున్నది. మతమును, నీతిని వ్యాపింపఁజేయుచు, నీతిబాహ్యులయినవారిని శిక్షించుచు, స్వకృత్యమును నిర్వహించుచున్నంతవఱకు మతాచార్యులుండుట యావశ్యకమనుట నిర్వివాదాంశము. పీఠాధిపతులు కేవల శిష్యవిత్తాపహారులు

గాక హృత్తాపహారులుగా నున్నంతవఱకు వారిని గౌరవించుటయు భక్తిపూర్వకముగా శక్తికొలఁదిని వారిని ధనాదులతో సత్కరించుటయు మనకు ధర్మమే. అయిన పీఠాధిపతులు తమ ధర్మమును విస్మరించి లోకమున కేవిధమునను ప్రయోజనపడక ప్రజాపీడాకరులుగా నున్నప్పుడు మాత్రము మనము వారియాజ్ఞలను మన్నింపవలసిన పనిలేదు. అక్రమములయిన వారియాజ్ఞలను సంక్షోభపఱచి ధిక్కరించి జనులమీఁద బిరంకుశాధికారము చెల్లించుచుండుటయే తమ పనియని దుర్భ్రమగొని యున్న యీయాచార్యపురుషుల కన్నులఁదెఱచి వారిని స్వకృత్యమునకుఁ దింపుట లోకోపకారము బరమధర్మమును నగును. సన్యాసు లైహికసుఖపరిత్యాగముచేసి కేవల పారమార్థిక చింతతో బ్రహ్మానుసంధానము చేయుచు శిష్యులకు ముక్తిమార్గోపదేశము చేయుచుఁ గాలము గడపవలసినవారు. పూర్వకాలమునం దాదిశంకరులు మొదలయినవారు పాదచారులయి సేతువు మొదలుకొని హిమాచలమువఱకును దేశసంచారము చేసి భరతఖండమునందు మతవ్యాపనము చేయుచు వచ్చిరి. విద్యారణ్యులని నామాంతరము వహించిన మాధవాచార్యులవారు బుక్కరాజునకు మంత్రిగానుండి శంకరాచార్యపీఠమునకు వచ్చిన తరువాత పీఠాధిపతు లయిన సన్యాసుల కిప్పటి వైభవము లారంభమయినట్టు కనుపట్టుచున్నవి. అయినను వెనుకటి పీఠాధిపతులు వైభవయుక్తులయినను స్వకృత్యమును పేక్షచేయక లోకోపకారులయి జనుల సత్కారమునకును గౌరవమునకును యోగ్యులగుచుండిరి. ఇఁక నిప్పటి యతులో స్వప్నావస్థయందయిన స్వకృత్యమును దలపెట్టక పెండ్లికూతుఁరు లేకపోయినను క్రొత్తపెండ్లికొడుకులవలె వాద్యములతోను గజాశ్వాదులతోను పెండ్లిపల్లకులలో నెక్కి యూరేగుచుఁ దమవైభవమును గాపాడుటనిమిత్తమే జనులు సృజింపఁబడినారని భావించుచు తత్త్వవిచారమున్న

మాట యెఱుఁగక భోగపరాయణులయి యథేచ్ఛావిహారులగుచు న్నారు. శిష్యుల కుపదేశించుటకు మొదల మతమన్న వారికే తెలి యదు. వారికిఁ దెలిసినదెల్ల జనులను నిర్బంధించి గురుదక్షిణలు గై కొనుటయు భక్ష్యములతో షడ్రసోపేతముగా భిక్షలు చేయుటయు మాత్రమే. ఈ విషయమున మనలో వాడుకగానున్న యొకకథ నాకు స్మరణకు వచ్చుచున్నది. ఒక స్వాముల వారొక గృహస్థుని యింటికి భిక్షకు విజయం చేసెనఁట! ఆయతీశ్వరునకు భిక్షామిషమునఁ బంచ భక్ష్యపరమాన్నభుక్తి యొక్కటియే ముక్తివిచారమన్న సత్యము నెఱుఁగజాలక ముద్దరాలయిన యాయింటి యిల్లాలు భిక్షానంతర మున స్వాములవారివద్దకు వచ్చి వేదాంతగ్రంథపారాయణము చేసి కొందురేమోయన్న భ్రమచేత "స్వామీ! భగవద్గీతలు తెత్తునా?" యని యడిగెనఁట! భక్ష్యభక్షణచింత తప్ప వేఱుచింత లేని యా యతీంద్రుఁడు మిన్నువంకఁజూచి కొంతసేపాలోచించి యా పేరుగల భక్ష్యములను దాను మున్నెన్నఁడును దిన్నట్టు స్మరణకు రాకపోయి నను భగవద్గీత లనునవి యేవో యపూర్వభక్ష్యము లయియుండు నని భావించి కడుపు నిమురుకొనుచు "అమ్మా! కడుపు నిండుగా నున్నది. ఇప్పుడు పుచ్చుకోలేను. కొంతసేపు తాళి తీసికొనివచ్చిన పక్షమున భక్షించెదను" అని యుత్తరము చెప్పెనఁట. గృహయజ మానురా లాయన భోజనపాండిత్యమునకు సంతోషించి మాఱుమా టాడక లోపలికిఁ బోయెనఁట! ఇది యతిశయోక్తియే యైనను, ఇప్పటి పీఠాధికారుల పాండిత్యప్రకర్షమునుబట్టి విచారింపఁగాఁ నిందును గొంత సత్యమున్నదని తోఁచకపోదు. ఇటువంటి యనేక దురాచారముల కాలవాలమగుటచేతనే పూర్వకాలమునందు మనదేశమునందు సన్న్యా సము నిషేధింపఁబడినది. పూర్వకాలమునందు సంస్కృతభాషలో రచియింపఁబడిన ప్రహసనములలో సన్న్యాసుల వ్యభిచారాదులు బహు

విధముల వర్ణింపఁబడి పరిహసింపఁబడినవి. నిషేధింపఁబడిన సన్న్యాస మును శంకరాచార్యులవారు మరల నుద్ధరించి యీ దేశమునఁ వ్యాపింపఁజేసిరి. ఇప్పటి స్వాములవారలెట్లున్నారో; కొంతవఱకు మన యిక్కడి శంకరాచార్యులను బట్టియే తెలిసికోవచ్చును. ఈయన ధనాకర్షణమే పరమార్థముగా భావించుకొని తన శిష్యులైనవారిని కాని వారినిగూడ ధనము సమర్పింపుఁడని బాధించుచు నడిగినంత మొత్త మియ్యలేని వారికి బహిరంగముగా బహిష్కారపత్రికలను బంపుచున్నారు. కఱవుకాలములో నిట్లు నిర్బంధపఱిచి ధనము లాగఁజూచుట దారులఁ గొట్టుటకంటె శ్రేష్ఠమయిన పనియని నే ననుకోను. మతాచార్యులవలని యిటువంటి దౌర్జన్యములను వారింపఁజూచుట దేశాభిమానుల కందఱకును కర్తవ్యము.

ఇఁకను నేఁడు మనము విచారింప నేర్పఱుచుకొన్న విషయములందొకటి మాత్రమే మిగిలియున్నది. ఇప్పుడు పేర్కొనఁబడిన విషయములలోను, ఇట్టివే మఱికొన్ని విషయములలోను, సంస్కారము జరుగుట సంఘముయొక్క యభివృద్ధి కావశ్యకమని విద్యావివేకములు గలవారు దృఢముగా నమ్ముచున్నారు. ఆచారమునే దేవతనుగా నమ్మి కొలుచు పామరులును పూర్వదురాచారములవలననే లాభము ననుభవింపమరగిన స్వప్రయోజనపరులును సంస్కారమునకుఁ బ్రతికూలురుగా నున్నారు. ఇట్టి సమయమునందు సంఘములో నిట్టి మార్పులు చేయుట యెట్లు సాధ్యమగును? పామరులకు సంస్కారమువలనఁ గలుగు లాభములను దెలిపియు మొట్టమొదట నూతన మార్గములను తాము త్రొక్కి చూపియు సంఘాభివృద్ధికయి పాటుపడెడు దేశాభిమానులు కొంద ఱేర్పడినఁగాని యీ మహాకార్యము సాధ్యము కాదు. కాఁబట్టి యట్టిపనికయి యందందు సంస్కారసంఘము లేర్పడుట యావశ్యకము. ఇప్పుడీ సభవారు రాజమహేంద్రవరము

నందు మండలసంఘసంస్కారసమాజ మొకటి స్థాపింపఁబడి యేలూరు, కాకినాడ మొదలయిన ప్రధానస్థలములయం దెల్లను దానికి శాఖ లేర్పఱుపఁబడవలయునని నిర్ధారణ చేయవలసియున్నది. ఇది మిక్కిలి శ్లాఘ్యమైన పని. పలువు రేకీభవించి పూనికతో బనిచేసినంగాని యేవిషయములోను కార్యసాఫల్యము కాదు. "సంఘే శక్తిః కలౌ యుగే" యన్న యార్యోక్తి యెల్లవారును పలుమాఱు వినుచున్నదే. ఒక్క యీ కలియుగమునందు మాత్రమే కాక సమస్తయుగములయందును సమస్తదేశములయందును గూడ సంఘీభవించి చేసిన పనిలోనే యత్యద్భుతశక్తి యుండుననుటకు సందేహము లేదు. విద్యాధికులు సంఘములుగాఁ జేరి యైకమత్యముతోఁ బనిచేసిన పక్షమున నత్యల్పకాలములోనే బహుసంస్కారములను జేసి దేశమున కమిత లాభములను గలిగింపవచ్చును. ఇట్లేర్పడు సమాజములవారు చేయవలసిన పను లేవియని కొందఱడుగవచ్చును. వారు సంస్కారవిషయమున సులభశైలిని దేశభాషలలో పుస్తకములను పత్రికలను వ్రాసి ప్రచురించి యల్పక్రయమునకో ధర్మార్థముగానో సర్వజనులకును పంచిపెట్టుచుండవలయును; తమ కవకాశము గలిగినప్పుడెల్లను గ్రామములకుఁ బోయి సభలుచేసి యుపన్యాసములను ప్రసంగములను జేయుచుండవలయును. వారపత్రికనో పక్షపత్రికనో మాసపత్రికనో యొకదాన్నిని ప్రకటించుచు నందు సంస్కారవిషయమున గల సాధకబాధకములను బలుమాఱు చర్చించుచుఁ బూర్వపక్షులు చేసెడి యాక్షేపణములకు సమాధానము లిచ్చుచుండవలయును; ఇతరస్థలములయం దిట్టి పనికయి యేర్పడియున్న సమాజములతోను తరప్రత్యుత్తరములు జరుపుచు వారి మంచిపద్ధతుల నవలంబించుచుండవలయును. సంఘమువలన బహుప్రయోజనములు గలుగుననుట కిప్పు డిక్కడ సమావేశ మయి యున్న యీ మహాసంఘమే నిదర్శనము. సాంఘికసంస్కారము జరగక రాజ్యాంగసంస్కారము

వలని లాభములను మనము పూర్ణముగా ననుభవింపఁజాలమని మొదలనే చెప్పియున్నానుగదా? దొరతనమువారు భూములమీఁద నెకరమున కొక రూపాయి తగ్గించినను, ఒక్క పెండ్లిలో భూరిసంభావన లిచ్చుటకో బ్రాహ్మణసంతర్పణములు చేయుటకో వేశ్యల నాడించుటకో యీ మాన్యములను తెగనమ్ముచున్నప్పుడు దానివలన నేమి ప్రయోజనము కలుగును? ప్రభుత్వమువారు పారిశుద్ధ్యవిచారణసంఘాదికములలో సభికుల నేర్పఱుచుకొను స్వాతంత్ర్యము మన కిచ్చినను, వచ్చినవారు పాక్షికబుద్ధిని వహించి సర్వసమభావములేక శాఖాభేదములను బట్టి స్వశాఖేతరులను ద్వేషించుచు వచ్చినపక్షమునఁ బ్రజల కేమిక్షేమము కలుగును? కాఁబట్టి రాజ్యాంగసంస్కారములతోఁగూడ సాంఘికసంస్కారములు కూడ జరిగి తీఱవలెను. రాజ్యాంగసభకు వచ్చినంతమంది యించుమించుగా నీసంఘసంస్కారసభకును విచ్చేయుట చూడఁగా మనదేశముయొక్క పురోభివృద్ధికి మంచిదినములు వచ్చినట్టు స్పష్టమగుచున్నది. నేఁటి సభయందు దేశాభివృద్ధిసూచకమయిన యింకొక విశేషముకూడఁ గనఁబడుచున్నది. ఈ వఱ కెప్పుడును మనప్రాంతములయం దుపన్యాసములు వినుటకయి స్త్రీలు వచ్చిన ట్లింతగాఁ గనఁబడదు. సాహసముచేసి తమభార్యలను బంధుస్త్రీలను సభకుఁ బంపిన మహాపురుషులును, విద్యాగంధములేని పామరస్త్రీల దూషణోక్తులను సరకుగొనక సభకు విచ్చేసిన కాంతారత్నములును మిక్కిలి కొనియాడఁదగియున్నారు. సంఘసంస్కారములోఁ పురుషులకు స్త్రీలు తోడ్పడినఁగాని శీఘ్రముగా కార్యసాఫల్యము కాదు. ఇఁకముందు సభల కింతకంటె నధికసంఖ్యగల స్త్రీలువచ్చి యుపన్యాసాదులు విని యానందింతురుగాక! ఈ సభవారు నాకుఁ జేసిన గౌరవమునకయి యింకొకసారి నాకృతజ్ఞతను దెలిపి పునరభివందనముల నర్పించుచున్నాను.
